

KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Katedra/Ústav: Katedra teologické etiky a spirituální teologie

Posudek oponenta/oponentky na diplomovou práci

jméno oponenta/tky

Mgr. Vojtěch Mašek, Ph.D.

Autor/autorka práce:

Bc. Robert Řezník

Studijní program/obor:

Humanitní studia, Aplikovaná etika

Název práce:

Role mravních autorit V. Havla, L. Walesy a Jana Pavla II. pro

pád totalitních režimů

Vedoucí práce:

JUDr. Cyril Svoboda

Rozsah práce:

90s. (s přílohami)

1. Kritické zhodnocení

Kritéria hodnocení	splňuje bez výhrad	splňuje s drobnými připomínkami	splňuje s výhradami	nesplňuje
A. Formální a jazyková kritéria				
Práce odpovídá rozsahovým podmínkám	☒	☐	☐	☐
Práce má odpovídající jazykovou úroveň (pravopis, stylistika)	☒	☐	☐	☐
Formální zpracování práce (celková struktura a její logičnost)	☐	☒	☐	☐
Dodržení stanovených zásad citačních pravidel; formální jednota poznámkového a kritického aparátu	☐	☐	☒	☐
Zpracování příloh	☐	☐	☐	☐

Celková typografická úprava	☒	☐	☐	☐
B. Obsahová kritéria				
Práce jasně formuluje své cíle a metodiku jejich dosažení	☐	☒	☐	☐
Práce stanovených cílů dosahuje	☐	☒	☐	☐
Práce kriticky pracuje s primárními prameny i sekundární literaturou	☐	☒	☐	☐
Autorovy/autorčiny soudy a hodnocení jsou argumentačně podloženy	☒	☐	☐	☐
Autor/ka umí pracovat s odbornou terminologií a využívá jí	☒	☐	☐	☐
V práci jsou jasně vyjádřeny dosažené cíle	☐	☒	☐	☐
C. Celkový přínos práce				
Tuto část je vhodné rozvést v bodě 5.				
	ano		Ne	
Práce je kompilační prací	☒		☐	
Práce se zabývá dosud nezpracovaným tématem	☐		☒	
Práce přináší nové poznatky	☒		☐	
Práce navrhuje nové metodické přístupy	☒		☐	
Práce má metodologický/teologický přínos	☒		☐	

2. Celkové hodnocení práce

(stručná charakteristika (v případě potřeby je možné užít zvláštní přílohy))

Diplomová práce Bc. Roberta Řezníka je cenným pokusem o vyrovnání s etiky neprávem opomíjenou otázkou osobního mravního vzoru a mravního vůdcovství formou srovnávací analýzy třech významných osobností duchovních a politických dějin Střední Evropy, Václavem Havlem, Lechem Walesou a Janem Pavlem II. Na podkladě převážně historických pramenů se autor snaží vystihnout společné i odlišné mravní rysy těchto osobností, klíčové momenty, které utvářely jejich charakter, a posoudit reálný vliv těchto osobností na pád komunismu ve Střední Evropě. Nespokojuje se přitom s pouhým souhrnem jejich biografických údajů, ale zaměřuje se na ne-mocenské projevy jejich svědomí, osobní integrity a nepodvolení, které sice (slovy Václava Havla) "nemají okamžitý politický efekt, ale mohou se časem zvolna a nepřímo politicky zhodnotit" (s. 15).

Autor přitom otevírá řadu otázek, které jsou z etického hlediska velmi podnětné, např. do jaké míry byl pád komunistického režimu především projevem mravní krize občanského společenství a nejen pouze vnějších, např. hospodářských faktorů, zda účinný odpor vůči totalitní moci vyžadoval propojení duchovního nadhledu a úderné zemitosti vůdců typu Lecha Walesy (s. 45), odkud zmíněné osobnosti čerpaly sílu vzdorovat vlastní nenávisti a násilí a jak se v jejich jednání projevila náboženská víra. Výklad ukazuje některé málo známé etické souvislosti, např. snahu Václava Havla o neideologicky duchovní vymezení vlastní pozice vůči veřejnosti i komunistické moci a obtížnost jejího naplnění čistě politickou cestou ("Jsem na straně pravdy proti

3. Otázky a náměty práce k diskuzi při obhajobě

lži, na straně smysluplnosti proti nesmyslu, spravedlnosti proti nespravedlnosti", s. 35), očistnou roli Jana Pavla II. a polského hnutí Solidarita při nápravě vztahu katolické církve k demokracii (Církev "se stala skutečným pastýřem národa, chráníc všechny, nejen katolíky", s. 51), přítomnost "politického strachu" před zneužitím moci a represí, který se týkal většiny občanů a v současných "levicově-revizionistických" výkladech období československé normalizace (např. Michala Pullmana) bývá často zlehčován apod. Autor se v úvodu snaží přesně vymezit i dílčí výzkumné cíle práce a v závěru je konkrétně zhodnotit.

Za největší nedostatek práce lze považovat skutečnost, že se autor při líčení mravních postojů Václava Havla v neúměrném rozsahu spoléhá na sekundární prameny, které k němu prokazatelně přistupují s ideologickou předpojatostí (Daniel Kaiser, Marek Loužek, Jan Bureš), zatímco prakticky ignoruje zásadní vyjádření Václava Havla samotného (např. minimálně cituje z Moci bezmocných) a (s čestnou výjimkou Ireny Gerové) také historicky solidní svědectví z Havlova okolí (Žantovský, Pithart, Horáček, pro pochopení Havlova pohledu na otázky náboženské víry např. M.C. Putna nebo Daniel Kroupa apod.). Chybí odkazy také na občansky neutrálnější práce historiků mladší generace (Jiří Suk, Petr Blažek). Zatímco Kaiserův a Loužkův výklad dogmaticky vyhrocuje protiklad mezi Havlovým důrazem na občanskou "existenciální revoluci" a jeho údajnou (ale nikdy věrohodně nedoloženou) antipolitičností, Burešův "levicový" přístup nezdravě přeceňuje vliv "materiálních sociálních jistot" na postoje obyvatelstva na úkor duchovních faktorů života ve lži a touhy po svobodě (viz. např. jeho formulace na s. 31). Tato nekriticky přebíraná jednostrannost se nejvýrazněji projevuje v závěrečném autorově Vyhodnocení na s. 75, kde autor "zdůvodňuje" Havlovu údajnou "optimistickou naivitu" tím, že "nebyl" v důsledku svého sociálního původu v dobře situované rodině "vystaven strachu a boji za holé přežití"! Marxistický žurnalista normalizační éry by to nevyjádřil lépe. Naopak jsou spíše pomínuty oprávněně kritizované stránky Havlova politického působení (např. jeho váhavost v očištění bezpečnostních složek nebo přílišná důvěra ke spolupracovníkům z okruhu Národní fronty, srov. např. J. Suk, M. Rejchrt, P. Nauman).

Na s. 73 autor správně varuje před rizikem "jednostranné ikonizace mravních vůdců a autorit", Lech Walesa a Jan Pavel II. však zůstávají jakékoliv, byť jen zdvořilé a pečlivě zdůvodněné, kritiky zcela ušetřeny. Autor se ani slovem nezmní o palčivé diskusi polských historiků o údajné spolupráci Lecha Walesy s tajnou policií, a Jan Pavel II. je bez bližšího zdůvodnění a odkazu na vnitrocírkevní teologické spory 80. let (spolu s Josephem Ratzingerem) označen jako pokračovatel "progresivního směřování" Pavla VI.

Výhrady by bylo možné vznést také proti některým formálním nedostatkům, např. autorově místy nedbalé práci s bibliografickými odkazy. Encykliku Centesimus annus cituje jednou bez názvu encykliky, jindy bez čísla strany apod. V závěrečném vyhodnocení (s. 71 a dále) jsou zbytečně směřovány společné rysy zkoumaných osobností s jejich zvláštnostmi, což vede k určité nepřehlednosti.

Přes výše uvedené nedostatky ale diplomovou práci Bc. Roberta Řezníka považuji za záslužnou a lidsky hodnotnou a proto ji doporučuji k obhajobě.

Doporučení práce k obhajobě

doporučuji

Návrh doporučení k obhajobě: doporučuji, nedoporučuji

Datum: 13. 6. 2018

Podpis: